

**Správa slovenských jaskýň
Liptovský Mikuláš**

**VÝROČNÁ SPRÁVA
ZA ROK 2005**

Február 2006

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

Názov: Správa slovenských jaskýň

Sídlo: Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš

Rezort: Ministerstvo životného prostredia SR

Riaditeľ: Ing. Jozef Hlaváč

Členovia vedenia: RNDr. Pavel Bella, PhD., vedúci úseku ochrany jaskýň, zástupca riaditeľa
Ing. Ľubica Nudzíková, vedúca úseku prevádzky jaskýň a marketingu
Ing. Jozef Peška, vedúci technicko-servisného úseku
Ing. Lýdia Jánošíková, vedúca ekonomického úseku
správcovia sprístupnených jaskýň

Hlavné činnosti:

ochrana a praktická starostlivosť o prírodné pamiatky – jaskyne v Slovenskej republike
výskum, monitoring a dokumentácia jaskýň pre potreby ochrany prírody
správa jaskýň ako vlastníctva Slovenskej republiky
prevádzka sprístupnených jaskýň ako náučných lokalít
výstavba a údržba objektov vstupných areálov a technickej infraštruktúry sprístupnených jaskýň
environmentálna výchova, prezentácia a publicita jaskýň

2. POSLANIE A STREDNODOBÝ VÝHĽAD ORGANIZÁCIE

2.1. POSLANIE A HLAVNÉ ÚLOHY ORGANIZÁCIE V RÁMCI ŠTÁTNEJ OCHRANY PRÍRODY

Jaskyne sú súčasťou prírodného dedičstva Slovenskej republiky. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny ustanovil všetky jaskyne za prírodné pamiatky, na ktoré sa podľa § 24 tohto zákona vzťahujú osobitné podmienky ochrany. Podľa novely Ústavy Slovenskej republiky z roku 2001 sú jaskyne vo vlastníctve štátu.

Správa slovenských jaskýň so sídlom v Liptovskom Mikuláši je odborná organizácia ochrany prírody a krajiny s celoštátnou pôsobnosťou v priamom riadení Ministerstva životného prostredia SR. Plní úlohy vzťahujúce sa na jaskyne v nadväznosti na § 24, ods. 20 a § 65, ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Podľa štatútu organizácie zo 7. 12. 2003 (č. 43/2003-5) je jej činnosť zameraná na správu všetkých jaskýň – prírodných pamiatok a národných prírodných pamiatok a na ich bezpečné a trvalo udržateľné využívanie. Zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň (Belianska jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Demänovská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Dobšinská ľadová jaskyňa, Dómica, Driny, Gombasecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Važecká jaskyňa). Vykonáva starostlivosť o priestory a zariadenia súvisiace s jej činnosťou a zabezpečuje ich údržbu. Podieľa sa aj na metodickom usmerňovaní starostlivosti o krasovú krajinu.

V nadväznosti na Ústavu Slovenskej republiky Ministerstvo životného prostredia SR v zmysle § 24, ods. 20 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny určilo za správcu jaskýň ako vlastníctva štátu Správu slovenských jaskýň (čl. 2, bod 5, písm. c) štatútu).

Správa slovenských jaskýň plní najmä tieto úlohy:

a) *na úseku ochrany a starostlivosti o jaskyne*

– zabezpečuje komplexnú odbornú starostlivosť o jaskyne a ich ekosystémy vrátane spracovávania návrhov ochranných pásiem a označovania jaskýň,

- vykonáva, koordinuje a zabezpečuje výskum, prieskum a monitoring pre potreby ochrany prírody zameraný na poznanie, zachovanie alebo zlepšenie stavu jaskýň, limity a regulatívy ich využívania,
  - hodnotí stav prírodných zložiek v jaskyniach, vplyv návštevnosti a iného využívania na jaskynné ekosystémy,
  - vypracúva odborné podklady a stanoviská k žiadostiam o vyjadrenia, súhlasy a výnimky z podmienok ochrany pre orgány ochrany prírody a krajiny,
  - vykonáva dohľad nad realizáciou povolených činností, opatrení a zásahov v podzemí i na povrchu dotýkajúcich sa jaskýň a nad dodržiavaním podmienok ich ochrany,
  - vykonáva, koordinuje a zabezpečuje stráž prírody vo vzťahu k jaskyniam,
- b) na úseku prevádzky, sprístupňovania a iného využívania jaskýň v priamom riadení správy*
- zabezpečuje bezpečnú prevádzku a využívanie jaskýň v rámci ich únosného zaťaženia, zodpovedá za dodržiavanie predpisov upravujúcich podmienky povolenej činnosti v jaskyniach,
  - zabezpečuje sprievodcovskú činnosť a jej odbornú úroveň v sprístupnených jaskyniach,
  - zabezpečuje sprístupňovanie vybraných jaskýň,
  - dobudováva, rozvíja a účelne využíva objekty prevádzky jaskýň,
  - zabezpečuje podmienky pre výkon speleoterapie, rekondičných a klimatických pobytov vo vybraných jaskynných priestoroch,
  - zabezpečuje rozvoj služieb pre návštevníkov jaskýň,
- c) na úseku správy jaskýň*
- v opodstatnených prípadoch a po prechádzajúcom súhlase ministerstva prenecháva jaskyne alebo ich časti do nájmu na ich využívanie na kultúrno-výchovné, liečebné a iné účely podľa osobitných predpisov,
  - vedie právnu agendu týkajúcu sa správy jaskýň,
- d) na úseku dokumentácie a informačného systému*
- vypracúva podklady pre návrhy právnych predpisov alebo ich zmeny týkajúce sa ochrany jaskýň,
  - vypracúva návrhy programov starostlivosti alebo programov záchran jaskýň,
  - zabezpečuje a vedie dokumentáciu výsledkov výskumu, prieskumu a monitoringu jaskýň,
  - vedie a dopĺňa rezervačné knihy o jaskyniach,
  - buduje informačný systém o ochrane a využívaní jaskýň,
- c) na úseku výchovy a propagácie*
- vykonáva výchovnú činnosť zameranú na ochranu jaskýň,
  - zabezpečuje vydateľskú, edično-propagačnú a publikačnú činnosť zameranú na ochranu, výskum, dokumentáciu a využívanie jaskýň,
  - zabezpečuje prezentáciu výsledkov činnosti správy,
- d) na úseku znaleckej činnosti*
- vyčísluje spoločenské ohodnocovanie aragonitových a kalcitových sintrových foriem v jaskyniach a iných zložiek jaskynných ekosystémov, najmä vo vzťahu k negatívnym zásahom v jaskyniach.

Komplexný prístup k ochrane a praktickej starostlivosti o jaskyne si vyžaduje vedecké poznatky a odborné podklady. Keďže na Slovensku neexistuje žiadna iná odborná organizácia alebo inštitúcia, ktorá by sa z vedeckého a odborného hľadiska komplexne zaoberala touto problematikou, Správa slovenských jaskýň vykonáva a koordinuje aj výskum, monitoring a dokumentáciu jaskýň, najmä s cieľom praktických aplikácií pre potreby ochrany prírody. Vo februári 2005 Správa slovenských jaskýň získala *Osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskumné a vývojové činnosti v celom rozsahu zamerania úseku ochrany jaskýň*, ktoré vydal minister školstva Slovenskej republiky.

Speleoterapia a ozdravovacie speleoklimatické pobyty v jaskyniach sa vykonávajú na základe medzirezortnej *Dohody o spolupráci v oblasti vykonávania speleoterapie* medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR z roku 1998 upravuje *Smernica MŽP SR č. 7/1999-4 na vykonávanie speleoterapeutických pobytov vo vyhradených priestoroch prístupných jaskýň* z 30. 9. 1999.

Na prevádzkovanie prístupných jaskýň ako náučných lokalít sa vzťahujú aj úlohy týkajúce sa praktickej realizácie *Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania* (uznesenie vlády SR č. 846/1997), ktorá bola vypracovaná v zmysle *Národného environmentálneho akčného programu* (uznesenie vlády SR č. 350/1996). Sprístupnené jaskyne majú dôležité poslanie v rámci aktivít environmentálnej výchovy, ich ročná návštevnosť v posledných rokoch pohybuje okolo 650- až 700-tisíc osôb.

Jaskyne Slovenského krasu, Ochtinská aragonitová jaskyňa a Dobšinská ľadová jaskyňa sú na základe bilaterálneho slovensko-maďarského nominačného projektu *Jaskyne Slovenského Aggtelekského krasu* zaradené do svetového prírodného dedičstva. Správa slovenských jaskýň podľa svojej pôsobnosti vykonáva a zabezpečuje súbor opatrení na ochranu slovenskej časti lokality svetového prírodného dedičstva Jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu v nadväznosti na *Program podpôr a koncepcií rozvoja lokalít, ktoré sú zapísané v zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO* (uznesenie vlády SR č. 509/1996).

Správa slovenských jaskýň v rámci svojej činnosti spolupracuje najmä so Štátnou ochrany prírody a Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva, ako aj so Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra a Slovenským hydrometeorologickým ústavom. Pri zabezpečovaní praktickej ochrany a starostlivosti, ako aj meračskej dokumentácii jaskýň úzko spolupracuje so Slovenskou speleologickou spoločnosťou – mimovládnu organizáciou združujúcou dobrovoľných jaskyniarov, ktorí vykonávajú speleologický prieskum na území Slovenskej republiky. Pri monitorovaní a ochrane netopierov sa spolupracuje so Skupinou pre ochranu netopierov.

Pri riešení viacerých špecifických výskumných a odborných úloh organizácia spolupracuje s viacerými mimorezortnými domácimi i zahraničnými inštitúciami, najmä z okolitých stredoeurópskych štátov (Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach, Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave, Geologický ústav AV ČR v Prahe, Geologický ústav PAV vo Varšave, Vroclavská univerzita, Agentúra ochrany prírody a krajiny Českej republiky, Speleologický inštitút v Budapešti, Správa Aggtelekského národného parku v Jósvalfő, Správa Národného parku Bukové hory v Egri v Maďarsku, Inštitút pre výskum krasu v Postojnej v Slovinsku a iné).

Na medzinárodnej úrovni Správa slovenských jaskýň zastupuje slovenské jaskyniarstvo v Medzinárodnej asociácii prístupných jaskýň (ISCA), v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou aj v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS).

Medzinárodná asociácia prístupných jaskýň (ISCA). Celosvetová organizácia združujúca národné asociácie a odborné organizácie, ktoré zabezpečujú prevádzku, ochranu a propagáciu prístupných jaskýň, ako aj správy jednotlivých prístupných jaskýň a ich priaznivcov. Jej hlavným poslaním je koordinácia činností a výmena praktických skúseností pri zabezpečovaní prevádzky a ochrany prístupných jaskýň, spoločné postupy pri ich prezentácii a propagácii a iné aktivity týkajúce sa problematiky prístupných jaskýň.

Medzinárodná speleologická únia (UIS). Celosvetová organizácia združujúca národné speleologické asociácie a organizácie, ktoré zabezpečujú speleologický prieskum, výskum a ochranu jaskýň. Jej hlavným poslaním je podpora rozvoja speleologických aktivít, koordinácia výskumu, monitoringu, dokumentácie, ochrany a speleologického prieskumu jaskýň pod garanciami odborných komisií, prezentácia výsledkov odborných činností i praktického speleologického prieskumu, propagácia jaskýň a speleológie.

2.2. PREDPOKLADANÝ VÝVOJ ORGANIZÁCIE A ROZVOJ AKTIVÍT

Činnosť organizácie sa profilovala od jej založenia v roku 1970. Od začiatku 90. rokov sa jej pôsobnosť vzťahovala na sprístupnené jaskyne, neskôr sa rozšírila aj na jaskyne vývojovo súvisiace so sprístupnenými jaskyňami. Od 1. 1. 2002 sa pôsobnosť organizácie rozšírila na všetky jaskyne v Slovenskej republike. V rámci predchádzajúceho dlhoročného vývoja sa prehodnotili viaceré možné smery zabezpečovania ochrany jaskýň a prevádzky sprístupnených jaskýň. Terajšia činnosť organizácie sa upriamuje na vykonávanie a rozvoj týchto aktivít, predovšetkým v nadväznosti na zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny:

Ochrana a praktická starostlivosť o jaskyne. V štátnom záujme garantovať ochranu jaskýň v Slovenskej republike, ako aj vybraných lokalít zaradených do zoznamu svetového prírodného dedičstva. V spolupráci so Štátnou ochranou prírody SR realizovať program starostlivosti o svetové prírodné dedičstvo – jaskyne Slovenského krasu, Ochtinskú aragonitovú jaskyňu a Dobšinskú ľadovú jaskyňu. Príprava podkladov legislatívnych noriem a vyhlášok týkajúcich sa ochrany jaskýň v nadväznosti na zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (návrhy na vyhlásenie ochranných pásiem ďalších ohrozených jaskýň, vyhlášky o verejnosti voľne dostupných jaskyniach a pod.). Pokračovať v postupnom vysporiadaní vlastníckych vzťahov pozemkov v okolí vchodov a na povrchu nad sprístupnenými jaskyňami z hľadiska záujmov ochrany prírody. Priebežne a systematicky vykonávať kontrolu dodržiavania podmienok ochrany jaskýň, vrátane ich ochranných pásiem, a predkladania podnetov orgánom štátnej správy na riešenie nežiaducich situácií. Zabezpečiť uzatváranie vchodov do významných a ohrozených jaskýň a vykonávanie speleologickej strážnej služby v jednotlivých krasových územiach na Slovensku, najmä v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou.

Výskum a monitoring jaskýň. Spracovávanie návrhov praktických ochranárskych opatrení si vyžaduje detailné poznanie prírodných zložiek, ich priestorových vzťahov a prírodných procesov v jaskynnom prostredí. Preto treba vykonávať monitorovanie klimatických a hydrologických procesov, ako aj geologický, geomorfologický, klimatický, hydrologický a biospeleologický výskum jaskýň s praktickými aplikáciami pre potreby ochrany a prevádzky jaskýň. V rámci geoekologického výskumu jaskýň treba na základe analýzy priestorovej štruktúry a dynamických procesov kategorizovať stabilitu jaskynných geosystémov a stanovenie limitov ich únosného využívania.

Hydrologický monitoring sa upriamuje na hydrologické a hydrochemické procesy (podzemné vodné toky, priesakové atmosférické vody) z hľadiska vplyvu na sintrovú výplň a jaskynné geosystémy ako celok, speleoklimatický monitoring najmä na sledovanie klimatických zmien spôsobených návštevnosťou sprístupnených jaskýň a analýzu vplyvu na jaskynné geosystémy, čo v prípade potreby môže znamenať úpravu režimu ich prevádzky. Klimatický výskum je dôležitý aj z hľadiska ochrany zaľadnených jaskýň. Pokračovať treba v inventarizácii výskytu jaskynných živočíchov, vrátane analýzy negatívnych antropogénnych vplyvov na biotopy jaskynnej fauny. Od realizácie revízneho geologického a geomorfologického výskumu jaskýň s využitím moderných metód rádioizotopového datovania a paleomagnetického výskumu sedimentov závisí spresnenie poznatkov o ich géneze, čo prispieva k zvyšovaniu stupňa poznania vývoja krasu a jaskýň na Slovensku.

V nadväznosti na úpravu štatútu organizácie z roku 2001 treba uvedené aktivity podľa potreby čoraz viac realizovať aj vo vybraných nesprístupnených jaskyniach, prioritne v národných prírodných pamiatkach, a vytvoriť základnú kategorizáciu jaskýň na Slovensku z hľadiska prírodných hodnôt. Okrem toho treba vykonávať aj základný odborný speleologický prieskum novoobjavených jaskýň alebo skôr objavených jaskýň, v ktorých

sa doteraz nerealizoval žiadny výskum, aby sa poznali ich hodnoty z hľadiska ochrany prírody.

Organizovanie sympózií, vedeckých konferencií a iných odborných podujatí zameraných na prezentáciu výsledkov výskumu, dokumentácie a ochrany krasu a jaskýň na Slovensku (v dvojročných cykloch sa od roku 1997 organizujú vedecké konferencie *Výskum, využívanie a ochrana jaskýň*). Aktívna účasť pracovníkov organizácie na podobných podujatiach organizovaných inými organizáciami, vrátane zahraničia, s cieľom prezentácie činnosti Správy slovenských jaskýň.

Dokumentácia a informačné systémy. Budovanie dokumentácie a archivácia materiálov súvisiacich s ochranou a praktickou starostlivosťou o jaskyne pre potreby ochrany prírody. Podieľať sa na tvorbe počítačovej databázy centrálnej evidencie jaskýň na Slovensku (v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva). Dobudovávať informačný systém organizácie z hľadiska počítačového spracovania dokumentačných fondov a zabezpečovania prevádzky jaskýň, vrátane ekonomickej agendy, predaja obchodného tovaru a zlepšenia sieťového prepojenia s centrom v sídle organizácie. Pokračovať v tvorbe digitálnej meračskej dokumentácie jaskýň a budovaní geografického informačného systému o významných jaskyniach so spracovaním aplikačných výstupov pre ich ochranu. Dotvorenie vybraných častí informačného systému organizácie ako integrálnej súčasti rezortného informačného systému Ministerstva životného prostredia SR.

Prevádzka, marketing a propagácia sprístupnených jaskýň. Skvalitňovanie podmienok pre prevádzku a využívanie sprístupnených jaskýň. Inštalovať nové ozvučovacie systémy na podávanie cudzojazyčných výkladov pre návštevníkov v ďalších sprístupnených jaskyniach. Podieľať sa na vykonávaní a rozvoji speleoterapie v sprístupnených jaskyniach v súlade s potrebami ich ochrany a podmienkami bezpečnosti osôb v podzemí (v zmysle Bezpečnostného predpisu pre jaskyne SBÚ č. 3000/1975). Zabezpečiť ďalší rozvoj maloobchodného predaja vo vstupných areáloch sprístupnených jaskýň vo vzťahu k poskytovaniu základných služieb pre návštevníkov v zmysle platného štatútu organizácie, vrátane rozširovania sortimentu predajného tovaru (pamiatkové predmety, občerstvenie a pod.). Vydávanie prezentačných a populárno-náučných brožúr, pohľadníc, prospektov, plagátov a iných propagačných materiálov o sprístupnených jaskyniach na Slovensku. Zabezpečenie výroby rôznych pamiatkových predmetov viažucich sa na jaskyne. Rozšírenie sortimentu propagačných materiálov o sprístupnených jaskyniach. Prezentácia sprístupnených jaskýň na výstavách cestovného ruchu doma i v zahraničí.

Výstavba a údržba objektov a technických zariadení. Pokračovať v doobudovaní vstupných areálov sprístupnených jaskýň z hľadiska súčasných prevádzkových potrieb a rozširovania poskytovaných služieb pre návštevníkov. Zrealizovať dostavbu vstupného areálu Belianskej jaskyne, Dobšinskej ľadovej jaskyne, Gombaseckej jaskyne, Demänovskej jaskyne slobody a jaskyne Driny. Priebežne zabezpečovať údržbu a inováciu technických zariadení v jaskyniach vo vzťahu k potrebám ochrany jaskýň a bezpečnosti návštevníkov (elektroinštalácia, telekomunikačné bezpečnostné a ozvučovacie systémy). Vo viacerých sprístupnených jaskyniach vykonať rekonštrukciu prehliadových chodníkov na báze antikoročných materiálov.

Environmentálna výchova. Koordinácia prevádzky sprístupnených jaskýň ako významných náučných lokalít s požiadavkami štátnej environmentálnej politiky. Zabezpečovanie údržby a aktualizácia náučných chodníkov na prístupových trasách k sprístupneným jaskyniam a v ich okolí. Rozšíriť programy environmentálnej výchovy v nadväznosti na prehliadku sprístupnených jaskýň. Vo vstupnom areáli Demänovskej jaskyne slobody vytvoriť informačné a náučné centrum ochrany prírody vrátane aktivít

environmentálnej výchovy. Pokračovanie v organizovaní interných odborných školení a seminárov pre zamestnancov prevádzok sprístupnených jaskýň s cieľom prehĺbenia ich odborných znalostí pri vykonávaní sprievodcovskej a dozornej činnosti v jaskyniach. Organizovanie seminárov a školení pre členov speleologickej strážnej služby z radov Slovenskej speleologickej spoločnosti. Príprava a vydávanie náučných materiálov, vrátane filmových dokumentov pre potreby environmentálnej výchovy.

Edičná činnosť. Pokračovať vo vydávaní časopisu Aragonit tematicky zameraného na problematiku ochrany, výskumu, dokumentácie a prevádzky jaskýň. Na základe dohody so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva pokračovať vo vydávaní zborníka Slovenský kras. Zostavovanie a vydávanie zborníkov referátov z vedeckých konferencií organizovaných Správou slovenských jaskýň zaoberajúcich sa výskumom, ochranou a využívaním jaskýň.

Spolupráca s domácimi inštitúciami a organizáciami. Pokračovať a prehĺbiť spoluprácu s odbornými organizáciami ochrany prírody a krajiny, vedeckými ústavmi, vysokoškolskými pracoviskami, organizáciami a agentúrami cestovného ruchu a mimovládnyimi organizáciami v rámci zabezpečovania výskumu, dokumentácie a praktickej ochrany jaskýň, environmentálnej výchovy, prezentácie jaskýň ako prírodných pamiatok a náučných lokalít, zavádzania informačných systémov a pod. Osobitnú pozornosť treba venovať spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou v rámci zabezpečovania ochrany, praktickej starostlivosti a dokumentácii neprístupných jaskýň pre potreby ochrany prírody, ako aj so Skupinou pre ochranu netopieroc pri monitorovaní a ochrane netopierov.

Zahraníčná spolupráca. Pokračovanie a prehĺbenie vzájomnej spolupráce so speleologickými a ochranárskymi organizáciami, ako aj s vybranými výskumnými inštitúciami zaoberajúcimi sa výskumom krasu a jaskýň, najmä z okolitých stredoeurópskych štátov. Prezentácia jaskýň a aktivít slovenského jaskyniarstva v zahraničí, zapájanie sa do aktivít medzinárodných jaskyniarskych organizácií. Aktívne členstvo a prezentácia ochrany a prevádzky našich sprístupnených jaskýň v rámci aktivít Medzinárodnej asociácie sprístupnených jaskýň (ISCA). V spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou zabezpečovanie činností vyplývajúcich z členstva slovenského jaskyniarstva v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS).

V októbri 2005 Ministerstvo životného prostredia SR schválilo stratégiu rozvoja Správy slovenských jaskýň a strategické ciele jej rozvoja do roku 2015 vo vzťahu k potrebám ochrany prírody a krajiny na úseku ochrany a využívania jaskýň. Tento dokument zahŕňa a rozpracováva opatrenia na ďalší rozvoj komplexnej ochrany a praktickej starostlivosti o jaskyne na Slovensku v kontexte európskych až celosvetových trendov výskumu, monitoringu, optimálneho využívania, ochrany a prezentácie jaskýň.

Z hľadiska **dlhodobých vízií a strategických cieľov rozvoja organizácie** v rámci rezortu Ministerstva životného prostredia SR treba hlavnú pozornosť upriamiť na:

- ďalší rozvoj činností praktickej starostlivosti a ochrany jaskýň (dokončenie uzatvárania vchodov najvýznamnejších jaskýň a ich priebežná údržba, ukončenie projektovania a vyhlasovania ochranných pásiem ohrozených jaskýň, vyčistenie jaskýň od nebezpečných odpadov, rozšírenie speleologickej strážnej služby na celom území Slovenska a pod.),
- komplexnú starostlivosť o jaskyne svetového dedičstva a ich prezentáciu na verejnosti,
- technologickú inováciu environmentálneho monitoringu jaskýň a realizáciu prvotných, resp. revíznych inventarizačných výskumov najvýznamnejších jaskýň pre potreby ochrany prírody v kontexte najnovších metodologických postupov a vedeckých poznatkov, v prípade potreby spresniť podmienky ochrany jaskýň na základe odborných výsledkov,

- dobudovanie úseku ochrany jaskýň z hľadiska zabezpečovania komplexného výskumu a monitoringu jaskýň pre potreby ochrany prírody a jeho začlenenie do medzinárodných programov výskumu, monitoringu a ochrany jaskýň,
- dobudovanie národnej databázy jaskýň v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva pre potreby ochrany prírody, vytvorenie geografického informačného systému o jaskyniach – národných prírodných pamiatkách s komplexnými a priestorovými databázami,
- dobudovanie vstupných areálov a technickej infraštruktúry sprístupnených jaskýň (v jaskyniach situovaných v náročných horských polohách zabezpečiť prívody vody, vybudovať hygienické zariadenia a ČOV, inovovať technickú infraštruktúru v podzemí na báze nových technológií a antikoročných materiálov),
- skvalitnenie marketingu a propagácie vo vzťahu k návštevnosti sprístupnených jaskýň (zo vstupného sa tvoria hlavné finančné prostriedky organizácie), rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb pre návštevníkov,
- sprístupňovanie ďalších jaskýň, ktoré majú náučné a estetické prezentačné hodnoty – podľa výskytu podzemných krasových javov zhodnotiť možnosti sprístupňovania jaskýň, najmä v oblastiach, kde sa sprístupnené jaskyne doteraz nenachádzajú,
- zvýšenie povedomia verejnosti o potrebe ochrany jaskýň ako prírodného dedičstva rôznymi formami environmentálnej výchovy a masmediálnymi prezentáciami, budovanie informačných stredísk ochrany prírody pri sprístupnených jaskyniach, vybudovanie náučných chodníkov na prístupových trasách k niektorým verejnosti voľne prístupným jaskyniach, inštalácia náučných panelov pri verejnosti voľne prístupných jaskyniach a pod.

3. KONTRAKT ORGANIZÁCIE S ÚSTREDNÝM ORGÁNOM A JEHO POSLANIE

K O N T R A K T

uzavretý medzi

Ministerstvom životného prostredia SR a Správou slovenských jaskýň na rozpočtované úlohy na rok 2005

Preambula

V súlade s uznesením vlády SR č. 1370 z 18. decembra 2002, sa uzatvára kontrakt medzi ústredným orgánom štátnej správy – MŽP SR a jej priamo riadenou príspevkovou organizáciou – SSJ. Predmetný kontrakt nie je zmluvou v zmysle právneho úkonu, ale plánovacím aktom, vymedzujúcim finančné a organizačné vzťahy medzi MŽP SR a SSJ.

I.

Účastníci kontraktu

Zadávatel':	Ministerstvo životného prostredia SR
Sídlo:	Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Štaturárny zástupca:	Prof. RNDr. László Miklós, DrSc., minister
Bankové spojenie:	Štátna pokladnica
Číslo účtu:	7000076103/8180
IČO:	678678

a

Riešiteľ: Správa slovenských jaskýň
Sídlo: Hodžova 11, 031 01 Liptovský Mikuláš
Štatutárny zástupca: Ing. Jozef Hlaváč, riaditeľ
Bankové spojenie: Štátna pokladnica
Číslo účtu: 7000071433/8180
IČO: 681792

II. Trvanie kontraktu

Kontrakt sa uzaviera na obdobie od 1. januára 2005 do 31. decembra 2005.

III. Platobné podmienky

1. Objem prostriedkov určený na finančné krytie výdavkov úseku ochrany jaskýň sa stanovuje v súlade so Zákonom o štátnom rozpočte na rok 2005 č. 740/2004 uverejnenom v Zbierke zákonov 29. 12. 2004.
2. Celková finančná čiastka predstavuje ..... 12 000,- tis. Sk, v tom:
bežný transfer predstavuje ..... 9 000,- tis. Sk
kapitálový transfer predstavuje ..... 3 000,- tis. Sk
3. Zadávateľ si vyhradzuje právo znížiť sumu uvedenú v čl. III odst. 2 až o 10%. Desať percentná suma predstavuje rezervu zadávateľa, ktorú môže použiť na pokrytie zníženia sumy rozpočtovanej vládou pre riešiteľa v dôsledku regulačných opatrení.
4. V prípade, ak zníženie sumy uvedenej v čl. III. ods. 2 bude predstavovať menej ako 5 % dohodnutej ceny prác na dobu trvania kontraktu, riešiteľ bude riešiť úlohy bez zmeny plánu. Ak bude zníženie uvedenej sumy vyššie ako 5 %, účastnícke strany vypracujú dodatok ku kontraktu pozmeňujúci rozsah predmetu činnosti stanovený v čl. IV. kontraktu.
5. Zadávateľ sa zaväzuje poskytnúť riešiteľovi pravidelné mesačné zálohy vo výške 1/12 celkového ročného objemu príspevku stanoveného v čl. III. odst. 2.

IV. Predmet činnosti

1. Predmet činnosti riešiteľa vychádza z plánu hlavných úloh úseku ochrany jaskýň v tématických oblastiach, ktoré tvoria prílohu kontraktu. Zároveň uvádzajú finančné krytie jednotlivých úloh, ako aj termíny ich plnenia a objem mzdových prostriedkov a odvodov do fondov vyčlenené na ich riešenie.

V. Spôsob a termín vyhodnotenia kontraktov

1. Priebežné hodnotenie plnenia úloh kontraktu sa uskutočnia formou kontrolného dňa raz za štvrtýrok najneskôr do 20. dňa nasledujúceho mesiaca po uplynutí príslušného štvrtýroka za účasti zástupcov zadávateľa a riešiteľa.
2. Dokumentáciu ku kontrolným dňom tvoria protokoly o odovzdaní výsledkov za kontrolovaný štvrtýrok, resp. zápisy z kontrolných dní k jednotlivým úlohám. Na kontrolnom dni sa prerokuje priebeh plnenia jednotlivých úloh a problémy spojené s ich plnením.
3. Plnenie úloh vyplývajúcich z kontraktu sa vyhodnotí po uplynutí doby trvania kontraktu formou kontrolného dňa najneskôr do 20. januára za účasti zástupcov zadávateľa a zodpovedných riešiteľov.

4. Dokumentácia potrebná k vyhodnoteniu kontraktu bude pozostávať z protokolov o odovzdaní výsledkov riešenia v IV. štvrťroku a zápisov z kontrolných dní za I. až III. štvrťrok 2004.

VI.

Práva a povinnosti zúčastnených strán

1. Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej „MŽP SR“) sa zaväzuje:
  - zabezpečiť financovanie predmetu činnosti v zmysle schváleného príspevku čl. III. odst. v celoročnom rozsahu,
  - včas informovať riešiteľa o prípadných zmenách rozpočtu v oblasti financovania úloh.MŽP SR má právo:
  - krátiť objem finančných prostriedkov na jednotlivé úlohy v rozsahu a termínoch, ktoré budú počas trvania kontraktu určené rozhodnutím vlády,
  - vykonávať priebežné kontroly plnenia úloh dohodnutých týmto kontraktom.
2. Správa slovenských jaskýň (ďalej „SSJ“) sa zaväzuje:
  - podľa stanovených termínov v protokole úloh vykonať úlohy dohodnuté týmto kontraktom,
  - dodržať celoročný rozpočet dohodnutý kontraktom a neprekročiť náklady stanovené na riešenie jednotlivých úloh,
  - včas informovať zadávateľa o prípadných problémoch, ktoré sa vyskytli v priebehu riešenia úloh,
  - z každého vydaného titulu odovzdať zadávateľovi 30 kusov. Odovzdanie a prebratie diela sa uskutoční formou záverečnej správy, prevzatím publikácií a podpísaním protokolu o prevzatí diela najneskôr do 15 dní od vydania posledného titulu. Zadávatel' je oprávnený skontrolovať predmet diela v jednotlivých stupňoch zhotovenia podľa dohodnutých kontrolných dní, ukončiť alebo pozastaviť riešenie úlohy, prípadne stanoviť zmenu úlohy.
5. SSJ má právo:
  - bezplatne získať od zadávateľa potrebné informácie, ktoré by pomohli pri plnení kontraktom stanovených úloh,
  - požadovať od zadávateľa, aby podľa povahy stanovených úloh vytvoril príslušné organizačné a technické podmienky na ich prezentáciu.

VII.

Zverejnenie kontraktu a verejný odpočet

1. Tento kontrakt zverejnia obidve zúčastnené strany na svojich internetových stránkach do 31. 1. 2005.
2. Verejný odpočet plnenia úloh kontraktu a zverejnenie finančnej správy sa uskutoční na základe výzvy zadávateľa v termíne ním stanovenom.

V Bratislave dňa 31. 12. 2004

minister
životného prostredia Slovenskej republiky

riaditeľ
Správy slovenských jaskýň

4. ČINNOSTI ORGANIZÁCIE A ICH NÁKLADY V ROKU 2005

Správa slovenských jaskýň vykonávala činnosť podľa Plánu hlavných úloh schváleného Ministerstvom životného prostredia SR.

4.1. OCHRANA A PRAKTICKÁ STAROSTLIVOSŤ O JASKYNE

Odborná spolupráca v procese prerokovania a vyhlasovania ochranných pásiem jaskýň. V roku 2005 Krajské úrady životného prostredia vyhlásili ochranné pásma NPP Domica, NPP Bystrianska jaskyňa, NPP Čachtická jaskyňa a NPP Podbanište. Z dôvodu zmeny LHP sa doplnili podklady k projektu ochranného pásma NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa. Prerokovali sa návrhy ochranných pásiem NPP Gombasecká jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne, NPP Važecká jaskyňa, NPP Krásnohorská jaskyňa, NPP Brestovská jaskyňa a spracoval sa zámer vyhlásenia ochranných pásiem PP Ponická jaskyňa a PP Malá Drienčanská jaskyňa.

Príprava nominačného projektu na zaradenie NPP Demänovské jaskyne do zoznamu medzinárodne významných mokradí Ramsarského dohovoru. Navrhovaná ramsarská lokalita zahŕňa plochu 1448,71 ha, jej hranice zaberajú územie NPR Demänovská dolina a územie navrhovaného ochranného pásma NPP Demänovské jaskyne.

Uzatváranie a oprava uzáverov vchodov do jaskýň – Pružinska dúpna jaskyňa, Jubilejná jaskyňa, Havranická jaskyňa, Haviareň, Viežka, Jaskyňa v Okolíku, Drienka, Demänovská medvedia jaskyňa, Havran, Stará Poľana, Michňová, Jaskyňa pod Spišskou, Jimová spása, Ardočka, Drieňovská jaskyňa, Špaňopoľská jaskyňa a Deravá skala.

Zabezpečenie speleologickej strážnej služby (stráž prírody zameraná na jaskyne) v jednotlivých krasových územiach Slovenska v spolupráci so 44 členmi Slovenskej speleologickej spoločnosti. Organizácia 5. seminára speleologickej strážnej služby v dňoch 25. – 26. 11. 2005 v Demänovskej doline (ochrana sintrovej výplne, trestné právo a ochrana prírody a iné aktuálne témy).

Odstránenie odpadového materiálu z jaskýň – Zvonivá jama pri Silici, priepasť Fonotšág, Dvojitá priepasť, Mramorové riečisko a Hlinená chodba v Demänovskej jaskyni slobody, časť Ponickéj jaskyne, závrty na Baskách, prítoková chodba v jaskyni Domica, Výstrelová priepasť na Plešivskej planine, Jaskyňa v pastierni na Muránskej planine, Jaskyňa pod Spišskou v Levočských vrchoch a závrty Demova jama v Drienčanskom krase.

Údržba a doplnenie označenia jaskýň, označenie hraníc vyhlásených ochranných pásiem jaskýň – nové značenie NPP Harmanecká jaskyňa, PP Zvonivá jama pri Silici (vyčistená), PP priepasť Fonotšág (vyčistená), PP Dvojitá priepasť (vyčistená), PP Jaskyňa pod Deškovým hradom (situovaná v blízkosti náučnej lokality) a PP Mučinska jaskyňa (náučná lokalita), vyhlásené ochranné pásmo NPP jaskyňa Domica.

Príprava podkladov pre vydávanie rozhodnutí orgánov ochrany prírody – odborné stanoviská pre krajské úrady životného prostredia týkajúce sa speleologického, geologického, biologického a archeologického prieskumu v jaskyniach, stavebnej činnosti, ťažby nerastných surovín, poľnohospodárstva v okolí jaskýň.

4.2. VÝSKUM A MONITORING JASKÝŇ

Litologicko-stratigrafický a štruktúrno-geologický výskum NPP Bystrianska jaskyňa – základné geologické mapovanie sprístupnenej časti jaskyne, nové poznatky o stratigrafii a tektonickej stavbe karbonátov, objasnenie podmienok prúdenia podzemných vôd v Bystriansko-valašianskom krase.

Skalný georeliéf v jaskyniach na Slovensku a jeho význam z hľadiska ochrany prírody – základná morfológická a genetická klasifikácia, kategorizácia geomorfologických tvarov z hľadiska prírodných hodnôt. S cieľom rekonštrukcie vývoja jaskýň sa v spolupráci s Geologickým ústavom PAV vo Varšave sa vykonalo rádioizotopové datovanie sintrov zo spodných vývojových úrovní Demänovskej jaskyne slobody, v spolupráci s Geologickým ústavom AV ČR v Prahe paleomagnetický výskum sedimentov v Jasovskej jaskyni.

Hydrografické pomery a chemizmus vôd NPP Demänovské jaskyne vo vzťahu k ročným zmenám hydrologických procesov a ochrane podzemných vôd. V nadväznosti na hydrochemické pozorovania z roku 2004 sa v spolupráci s Geologickým inštitútom Jagiellonskej univerzity v Krakove v roku 2005 začalo podrobné sledovanie chemizmu vôd v Demänovskom jaskynnóm systéme (Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská jaskyňa mieru, Beníková jaskyňa, jaskyňa Okno, Suchá jaskyňa, Demänovská ľadová jaskyňa). Poznatky o geochemických vlastnostiach a kvalite vody sú dôležité z hľadiska poznania súčasného krasovatenia a ochrany podzemných krasových vôd.

Hydrologický a hydrochemický monitoring pre potreby ochrany a prevádzky jaskýň. V jaskyni Domica a Gombaseckej jaskyni pokračovalo dlhodobé sledovanie hydrologických pomerov a kvality podzemných tokov. Kvalita vôd sa sledovala formou kontinuálneho záznamu mernej elektrickej vodivosti a teploty vody na vytypovaných stanovištiach, expedičnými meraniami multifunkčnou sondou Horiba a odbermi vzoriek vôd, ktoré sa spracovávali v chemických laboratóriách. V jaskyni Domica sa potvrdili rozdielne režimy podzemných vodných tokov Styxu a Domického potoka vo vzťahu k vonkajším klimatickým pomerom. Hydrochemické merania spolu s odbermi vzoriek vody poukazujú na nižšiu kvalitu vôd Domického potoka v porovnaní s vodami podzemného toku Styx. Nižšia kvalita vôd sa sledovala najmä v jarnom období, keď pretrvávajú zhoršenie ich senzoričných vlastností, vrátane bakteriálneho znečistenia a zvýšeného obsahu organických látok, amónnych iónov a fosforečnanov. Výsledky monitorovacích prác sa porovnali s výsledkami meraní v maďarskej časti jaskynného systému Domica – Baradla. V Gombaseckej jaskyni bola kvalita vôd prevažne vyhovujúca, v niektorých prípadoch bolo vyššie ich bakteriálne oživenie.

Monitoring kvality podzemných vôd v jaskynných systémoch ovplyvňovaných negatívnymi poľnohospodárskymi aktivitami v Ponickom a Važeckom krase. Výsledky analýz poukázali na pretrvávajúce bakteriálne znečistenie na všetkých odberných miestach počas roka a zvýšenie obsahov organických látok a dusičnanov v jarnom období. Kvalitu vôd Oraveckej vyvieračky v Ponickom krase zhoršujú vyššie obsahy dusičnanov. V jarnom období sa zistilo aj ich výraznejšie bakteriálne znečistenie, ktoré sa počas roka postupne znižuje. Výsledky analýz vôd budú slúžiť na porovnanie kvality krasových vôd po vyhlásení ochranných pásiem jaskýň vzhľadom na predpokladané zmeny antropogénnych aktivít na povrchu.

Geofyzikálny prieskum na overenie spojitosti prúdenia podzemných vôd v hydrologickom systéme jaskyňa Milada – Bezodná ľadnica – Kečovská vyvieračka a jaskyňa Vass Imre v Maďarsku (I. etapa). Na základe geofyzikálnych meraní sa overil priebeh podzemných chodieb medzi jaskyňami Milada, Bezodná ľadnica a Kečovská vyvieračka. Meračské práce v rámci II. etapy sa budú pokračovať smerom k jaskyni Vass Imre. Úloha vyplývala zo záverov slovensko-maďarskej pracovnej skupiny pre ochranu prírody a krajiny.

Speleoklimatický výskum zaľadnených jaskýň pre potreby ich ochrany a prevádzky. V klimaticky odlišných častiach Dobšinskej ľadovej jaskyne pokračovalo kontinuálne zaznamenávanie základných parametrov mikroklimy (teplota, relatívna vlhkosť, rosný bod a prúdenie vzduchu). Sledujú sa aj teplotné zmeny povrchu horniny, stropných ľadových útvarov a podlahového ľadu, ako aj jeho sezónne prírastky, resp. úbytky. Doterajšie výsledky výskumu priniesli nové poznatky o genéze a prejavoch pomalých

prúdení vzduchu, teplotných zmenách a ich previazanosti medzi horninovým prostredím, výplňami a ovzduším jaskyne, na základe ktorých sa vypracovala sezónna teplotná a vlhkosťná zonálnosť jaskyne. Takisto sa skúmalo teplotné rozvrstvenie a zákonitosti sezónneho prúdenia vzduchu vo vstupnom prepadlisku jaskyne a v jej horných zaľadnených častiach. Získané poznatky sa významnou mierou využívajú pri prevádzke a technických úpravách v jaskyni. V Demänovskej ľadovej jaskyni sa v jej termodynamicky odlišných častiach kontinuálne zaznamenávajú teplotné a vlhkosťné parametre mikroklimy, sledujú sa sezónne zmeny ľadovej výplne, na základe doterajších výsledkov sa vyčlenili sezónne teplotné a vlhkosťné zóny. Plocha zaľadnených častí sa stanovila na 1407 m², objemu ľadu na 1042 m³.

Základný speleoklimatický výskum NPP Liskovská jaskyňa. V nadväznosti na pozorovania z roku 2004 sa výskum vykonával v klimaticky odlišných častiach jaskyne porovnávajúc zmeny klimatických prvkov na povrchu. Zistili sa pomerne komplikované mikroklimatické procesy v jaskyni súvisiace s existenciou viacerých vchodov v rôznych výškových pozíciách. Spodné vchody v zimnom období nasávajú z povrchu prechladený vzduch a spôsobujú premrzanie príľahlých priestorov. Chladný vzduch sa hromadí v najnižších častiach jaskyne, ktorých priemerné teploty sú aj najnižšie. Najvyššie teploty sa zistili v okolí horného vchodu. Všetky jaskynné vchody spolu s príľahlými priestormi sú z termodynamického hľadiska výrazne dynamické a vykazujú aj značnú amplitúdu teplotných zmien. Periodicita zmien sa v nich prejavuje nielen sezónne, ale za konkrétnych vonkajších podmienok aj denne. Naopak relatívne statické sú veľké priestory jaskyne s pomerne konštantnými teplotami.

Speleoklimatický monitoring v NPP jaskyňa Domica, NPP Gombasecká jaskyňa a NPP Harmanecká jaskyňa pre potreby ich ochrany a prevádzky. V jaskyni Domica výsledky meraní vo vzťahu k stabilizácii mikroklimatických pomerov Majkovho domu poukazujú na správnosť a opodstatnenosť vykonaných opatrení (vybudovanie bariér zamedzujúcich prílevu chladného vzduchu z povrchu do jaskyne v chladnom polroku). V Gombaseckej jaskyni sa na rozdiel od pomerne vyrovnaných priemerných hodnôt teploty a vysokej relatívnej vlhkosti vzduchu zaznamenal pomerne vysoký obsah CO₂ a netypicky vyrovnaná jeho horizontálna aj vertikálna hladina v celej jaskyni. Dokázalo sa jeho výrazné ovplyvňovanie v zimnom a jarnom období vplyvom hydrologických procesov. V čase prevádzky jaskyne (zvyčajne bez občasného vodného toku) vplýva vydychovanie CO₂ návštevníkmi. V Harmaneckej jaskyni výsledky poukazujú na prirodzené mikroklimatické rozdiely jednotlivých častí jaskyne. Najväčšia miera vplyvu vonkajšej klímy na ročný chod základných klimatických ukazovateľov jaskynného ovzdušia sa prejavuje vo vstupných a zadných častiach jaskyne, ktoré komunikujú s povrchom puklinami.

Inventarizačný výskum bezstavovcov v NPP Demänovské jaskyne, NPP Brestovská jaskyňa, NPP jaskyňa Driny, PP Plavecká jaskyňa, NPP Zvonivá jama, NPP Medvedia jaskyňa a NPP Stratenská jaskyňa. Počas terénnych akcií sa exponovali zemné pasce a návnady na odchyty suchozemských bezstavovcov. Na stanovištiach s výskytom vodných biotopov sa odoberali vzorky vody na analýzu akvatickej fauny. Po odbere pascí a návnad sa ich laboratórnym spracovaním, rozborom a determináciou získalo množstvo nových poznatkov i niekoľko významných objavov, ktoré prispievajú k prehodnoteniu predstáv o recentnej faune našich jaskýň a ich genéze. Z výsledkov je prekvapivý nález mnohonôžky z rodu *Hylebainosoma* v priepasti Michňová, ktorá s najväčšou pravdepodobnosťou predstavuje nový druh pre vedu a navyše sa jedná o troglobiontnú formu! Vo viacerých jaskyniach sa zistil výskyt stygobiontných druhov kôrovcov, troglobiontných roztočov a chvostoskokov i vzácnych troglofilných mnohonôžok.

Monitorovanie výskytu netopierov prebiehal v 6 sprístupnených a 30 nesprístupnených chiropterologicky významných jaskyniach na východnom, strednom a západnom

Slovensku. Jeho podstatná časť sa realizovala externou spoluprácou s chiropterologickými organizáciami a skupinami. Základná organizácia SZOPK *Miniopterus* zabezpečila pozorovania v jaskyniach Driny, Plavecká, Haviareň, Tmavá skala, Zbojnická, Tunelová, Múrová, Jaskyňa pri amfiteátri, Píla, Jazvečí hrad, Müller, Horné Lúčno, Jazvinská, Bojnická, Prepoštská, Pri ceste I. a II. a Jaskyňa pri kostole v Koliňanoch; Skupina pre ochranu netopierov v jaskyniach Domica, Líščia diera, Čertova diera, Dobšinská ľadová, Jasovská, Drienovská, Moldavská, Oblúková, Mníchova diera, Fajka, Okno, Tomášova diera, Kamenná pivnica, Ilona, Hatiny I. a II., Zadymená a niektorých ďalších jaskyniach v Zádielskej a Hájskej doline; Správa slovenských jaskýň v jaskyniach Okno, Demänovská ľadová, Suchá a Belianska. Sledovala sa početnosť jedincov, druhová skladba a priestorová distribúcia chiropterofauny, predovšetkým v zimnom období. Na lokalite Čertova diera sa zaznamenal mierny nárast výskytu vzácneho lietavca sťahovavého (*Miniopterus schreibersii*), čo môže byť pozitívnou odozvou na zlepšenie vletových podmienok do jaskyne po výrube rozrastenej vegetácie v okolí otvoru v roku 2004.

Organizácia 5. vedeckej konferencie „Výskum, využívanie a ochrana jaskýň“. Konferencia sa uskutočnila v dňoch 27. – 29. 9. 2005 v Demänovskej doline pri príležitosti 85. narodenín RNDr. Antona Droppu, CSc. v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva, Slovenskou speleologickou spoločnosťou a Asociáciou slovenských geomorfológov pri SAV. Odborný program tvorilo 48 referátov a posterových prezentácií. Súčasťou bola celodenná exkurzia krasom Demänovskej doliny. Prítomných bolo 84 účastníkov, z toho 33 zo zahraničia (Českej republiky, Poľska a Austrálie). Zborník referátov sa zostaví a vydá v I. polroku 2006.

4.3. DOKUMENTÁCIA A INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Počítačová evidencia jaskýň na Slovensku – zapojenie organizácie do projektu Informačného systému o území prostredníctvom Centrálného geografického systému MŽP SR. Vykonala sa úprava zameraná na replikáciu a využívanie národnej databázy jaskýň v rámci integrovaného informačného systému Správy slovenských jaskýň. V roku 2005 sa pomocou GPS zamerala poloha 229 jaskýň a krasových javov (ku koncu roka 2005 spolu 398 jaskýň a krasových javov), ktoré sú zobrazené na všetkých dostupných podkladoch ArcView.

Digitalizácia a vektorizácia meračskej dokumentácie jaskýň vyhlásených za národné prírodné pamiatky – Liskovská jaskyňa, Brestovská jaskyňa, Medvedia jaskyňa, Perlová jaskyňa, Aksamitka.

Spracovanie periodickej hodnotiacej správy o stave svetového dedičstva – jaskyne Slovenského krasu podľa požiadaviek Centra svetového dedičstva v Paríži. Účast na medzinárodnom workshope o spracovávaní periodických správ o stave svetového dedičstva, ktorý sa konal v apríli 2005 v Levoči.

Príprava máp ochrany krasových území a jaskýň na Slovensku (mapy rozloženia území budovanými krasovými horninami, stupňa vývoja krasu a prekryvu krasových území s veľkoplošnými chránenými územiami) v rámci projektu prípravy celosvetového atlasu ochrany krasu a jaskýň na základe iniciatívy odbornej skupiny IUCN Task Force for Karst and Caves Protection.

Domeranie neprístupných častí NPP Bystrianska jaskyňa – II. etapa. V spolupráci so speleologickou skupinou SSS Brezno sa zamerali neprístupné časti jaskyne (Stará Bystrianska jaskyňa, Peklo, Mostárenské siene, Partizánske siene, chodby pod Baldachýnom a iné) v dĺžke 2663 m. Vyhотовila sa mapa v počítačovom programe

Therion s výstupmi do formátu pdf, ako aj s výstupom 3D modelu jaskyne vo formáte dxf v súradniciach JTSK.

Budovanie a počítačové spracovávanie dokumentačných fondov o jaskyniach. Ochranské a iné aktivity v jaskyniach sa priebežne dokumentujú. V rámci počítačového spracovania sa plnili databázy knižnice, fotoarchívu a mapového archívu. Knižničný fond sa buduje najmä výmenou literatúry.

Aktualizácia ekonomických informačných systémov, dobudovanie hardwarových a softwarových prostriedkov v centre organizácie a na prevádzkach sprístupnených jaskýň. (Demänovská jaskyňa slobody, Dmica, Harmanecká jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Dobšinská ľadová jaskyňa).

Priebežne sa vykonávala údržba počítačovej siete, aktualizácia softwarového vybavenia i antivírovej ochrany. Internetová stránka sa aktualizovala najmä podľa požiadaviek úseku ochrany jaskýň a úseku prevádzky jaskýň a marketingu.

V rámci tvorby integrovaného informačného systému organizácie sa zabezpečila analýza existujúcich informačných systémov s cieľom stanovenia požiadaviek pre plánovaný integrovaný informačný systém. Do konca roku 2005 sa vykonala a spustila do prevádzky I. etapa jeho realizácie.

4.4. PREVÁDZKA, MARKETING A PROPAGÁCIA SPRÍSTUPNENÝCH JASKÝŇ

Celková návštevnosť sprístupnených jaskýň v roku 2005 bola 684 968 osôb (Tab. 1), v roku 2004 – 647 980 osôb, v roku 2003 – 690 810 osôb, v roku 2002 – 726 597 osôb, v roku 2001 – 700 239 osôb, v roku 2000 – 630 924 osôb.

Tab. 1. Počet návštevníkov v sprístupnených jaskyniach na Slovensku v roku 2005 (* sezónne otvorené jaskyne)

Jaskyňa	Počet návštevníkov
Belianska jaskyňa	115 163
Bystrianska jaskyňa	23 070
Demänovská jaskyňa slobody	160 144
Demänovská ľadová jaskyňa*	106 294
Dobšinská ľadová jaskyňa*	104 513
Dmica	31 146
Driny*	33 265
Gombasecká jaskyňa*	14 350
Harmanecká jaskyňa*	20 356
Jasovská jaskyňa*	17 713
Ochtinská aragonitová jaskyňa*	35 676
Vážecká jaskyňa	23 278
Spolu	684 968

Zabezpečenie sprievodcovskej činnosti v sprístupnených jaskyniach. Po výstavbe a zariadení nového vstupného areálu z hľadiska komplexných potrieb prevádzky a poskytovania doplnkových služieb pre návštevníkov sa Harmanecká jaskyňa opätovne sprístupnila verejnosti 1. 7. 2005. Zabezpečila sa aktualizácia sprievodných slov podľa potreby jednotlivých prevádzok jaskýň. Zabezpečilo sa vypracovanie projektu výroby nových člnov pre jaskyňu Dmica. V Dobšinskej ľadovej jaskyni a v Demänovskej

jaskyni slobody sa na zlepšenie organizovania vstupov návštevníkov obstarali svetelné tabule vrátane programového vybavenia.

Poskytovanie doplnkových služieb pre návštevníkov sprístupnených jaskýň. Zabezpečila sa tlač predajných polygrafických materiálov (brožúry, pexeso, pohľadnice, letáky, kalendár a skladačky), dotlač publikácie o sprístupnených jaskyniach v anglickom jazyku a maďarskom jazyku a iné. Priebežne sa zabezpečoval nákup tovaru – občerstvenie, pamiatkové predmety – určený na predaj pre návštevníkov. Od 1. 5. 2005 sa otvorilo nové predajné miesto pri Belianskej jaskyni. Zmenárenská činnosť sa vykonávala v deviatich jaskyniach.

Propagácia a prezentácia sprístupnených jaskýň na verejnosti. Priebežne sa zabezpečila inzercia a reklama sprístupnených jaskýň v časopisoch a katalógoch cestovného ruchu, tlač nepredajných propagačných materiálov (brožúry, letáky, kalendáriky a iné), výroba údržba informačných a smerových tabúľ k sprístupneným jaskyniam (Dobšinská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Driny, Harmanecká jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Važecká jaskyňa, Belianska jaskyňa, Gombasecká jaskyňa, Domicu). Pri jaskyni Baradla sa osadila nová informačná tabuľa pre jaskyňu Domicu. Dňa 5. 10. 2005 sa v spolupráci s veľvyslanectvom SR v Grécku sa uskutočnila prezentácia slovenských sprístupnených jaskýň v Aténach za účasti odbornej verejnosti a médií.

Prezentácia sprístupnených jaskýň a svetového dedičstva na medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu Slovakiatour v Bratislave, Utahás v Budapešti a Toursalon v Poznani. Správa slovenských jaskýň sa v rámci svojich marketingových aktivít zúčastnila ako samostatný vystavovateľ troch medzinárodných výstav a veľtrhov Slovakiatour v Bratislave (20. – 23. 1. 2005), Hungexpo-Utahás v Budapešti (17. – 20. 3. 2005) a na veľtrhu Toursalon v Poznani (19. – 22. 10. 2005). Prezentácie Správy slovenských jaskýň sa upriamujú na sprístupnené jaskyne ako náučné lokality s dôrazom na jaskyne zaradené do svetového dedičstva.

- V zmysle medzirezortnej dohody medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR o vykonávaní speleoterapie z roku 1998 a príslušnej Smernice MŽP SR č. 7/1999-4 sa v spolupráci so zdravotníckymi organizáciami speleoterapeutická liečba vykonávala v Bystrianskej jaskyni, ozdravovacie speleoklimatické pobyty v Jasovskej a Belianskej jaskyni.

Preventívne prehliadky skalných stien nad vchodmi a v podzemných priestoroch sprístupnených jaskýň (Demänovská ľadová jaskyňa, Važecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa) voči možnému padaniu a rúteniu skalných blokov, zabezpečenie bezpečnosti pohybu osôb a majetku organizácie. Preventívne prehliadky skalných masívov sa vykonali a komisionálne skontrolovali pri bezpečnostnej previerke konanej pred zahájením sezóny sprístupnených jaskýň. V spojitosti so zabezpečením bezpečného pohybu osôb a ochrany majetku organizácie sa pri vstupnom objekte a pozdĺž prístupového chodníka k Belianskej jaskyni sa vykonali práce na odstránení zničených a poškodených lesných porastov následkom víchrice v novembri 2004.

Pred sezónou sa uskutočnili bezpečnostné prehliadky jednotlivých sprístupnených jaskýň za účasti zástupcov obvodných bankských úradov zamerané na bezpečnosť návštevníkov na prehliadkovej trase, elektrických rozvodov v podzemí aj na povrchu, zabezpečenie prvej pomoci pre návštevníkov, kontrolu havarijných plánov jaskýň a iné úlohy týkajúce sa bezpečnej prevádzky jednotlivých jaskýň. Z viny organizácie sa nezaznamenal žiadny úraz zamestnanca ani návštevníka.

4.5. VÝSTAVBA A ÚDRŽBA OBJEKTOV A TECHNICKÝCH ZARIADENÍ

Príprava prestavby bývalého objektu Horského hotela na náučné centrum ochrany prírody vo vstupnom areáli Demänovskej jaskyne slobody. Projektová dokumentácia pre stavebné povolenie a realizačná projektová dokumentácia (projekt stavby, projekt plánu organizácie výstavby, projekt bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci) sú spracované. Stavebné povolenie a verejné obstarávanie sa nezrealizovalo z dôvodu uplatnenia reštitučných nárokov pôvodných majiteľov. Ďalšie plnenie úlohy závisí od rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Liptovskom Mikuláši, ktoré po viacnásobných rokovaníach nebolo zatiaľ vydané.

Príprava výstavby sociálnych zariadení pri Belianskej jaskyni, vrátane technológie odpadu a vody. Územné rozhodnutie je vydané, s majiteľom pozemkov sa uzatvorila zmluva o nájme pozemkov pod stavbou na dobu neurčitú, zabezpečilo sa spracovanie realizačnej projektovej dokumentácie, rokuje sa o trvalom i dočasnom vyňatí pozemkov z lesného pôdneho fondu.

Stavebné úpravy priestoru pred vchodom do Gombaseckej jaskyne. Časť terasy sa prestrešila prístreškom, zhotovili sa lavičky pre návštevníkov, inštalovalo sa antikorové zábradlie, tabuľa so znakom svetového dedičstva UNESCO a nové vchodové dvere do jaskyne. Práce sa realizovali po skončení letnej turistickej sezóny.

Rekonštrukcia prehliadkového chodníka v Dobšinskej ľadovej jaskyni – IV. etapa. V nadväznosti na práce z roku 2004 sa zrealizoval úsek z Veľkej siene do Malej siene (prechliadkový chodník a elektroinštalácia). Práce sa vykonali mimo prevádzkovej doby jaskyne (v I. polroku do 15. 5., v II. polroku od 1. 10.).

Rekonštrukcia elektroinštalácie Gombaseckej jaskyne – II. etapa. Pred otvorením prevádzky jaskyne sa do konca marca 2005 ukončila celková rekonštrukcia jej elektroinštalácie s prechodom elektrickej siete zo sústavy IT na TNS s doplnkovou ochranou prúdovými chráničmi.

Oprava a údržba elektrických zariadení v sprístupnených jaskyniach. Vykonali sa výmeny poruchových častí rozvádzačov, dvojtlačítok, transformátora, elektrických svietidiel a ovládacích prvkov, kábelových rozvodov pre zásuvkové obvody, ako aj oprava elektrických rozvodov (Ochtinská aragonitová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Belianska jaskyňa, Važecká jaskyňa, Dobšinská ľadová jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, jaskyňa Domica, jaskyňa Driny). Práce sa zrealizovali v nadväznosti na závery bansko-bezpečnostných prehliadok jaskýň, závady z revízných správ elektrických zariadení a príkazy riaditeľa pre zaistenie bezpečnosti prevádzok sprístupnených jaskýň a objektov organizácie.

Stavebná údržba a oprava objektov a technickej infraštruktúry: Demänovská jaskyňa slobody – výroba a inštalácia informačnej tabule pri hoteli FIM a oprava hygienických zariadení vo vstupnom areáli; Demänovská ľadová jaskyňa – zbúranie skladu pred vstupom do jaskyne, vybudovanie prístrešku pre návštevníkov a oprava záchyty prameňa – vodného zdroja; Harmanecká jaskyňa – zbúranie starých WC a údržba visutej nákladnej lanovej dráhy; Domica – čiastočná oprava zateplenie strechy z vnútornej strany a presklenie rozbitých tabúl vo vstupnom areáli; Gombasecká jaskyňa – výrub suchých stromov ohrozujúcich bezpečnosť osôb na prístupovom chodníku k jaskyni; Dobšinská ľadová jaskyňa – vypracovanie projektu pre územné rozhodnutie na výstavbu sociálnych zariadení, inžinierskych sietí a ČOV, oprava oplotenia okolo vstupnej časti do jaskyne; Ochtinská aragonitová jaskyňa – oprava hygienických zariadení pre verejnosť, údržba vodného zdroja a vodojemu; Jasovská jaskyňa – oprava zatekajúcej sklenej kupoly vstupného areálu, oprava hygienických zariadení; Bystrianska jaskyňa – vytýčenie pozemkov vo vlastníctve organizácie a príľahlých pozemkov, oprava zábradlia a ochranej železobetónovej platne pri výstupe z jaskyne; sídlo organizácie v Liptovskom Mikuláši – oprava častí oplotenia pozemku, odvodnenie a úprava povrchu nádvorja a inštalácia

osvetlenia, vybudovanie automatickej vstupnej brány a prepojenie jej ovládania s vrátnicou, zriadenie návštevných miestností.

Výmena dverí z antikorošného materiálu vo vchodoch a vstupných prerážkach sprístupnených jaskýň – Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa a Demänovská jaskyňa slobody.

Oprava prístupových ciest a chodníkov k vstupným areálom sprístupnených jaskýň: Demänovská jaskyňa slobody – realizácia II. etapy opravy prístupového chodníka so zábradlím a osvetlením; Demänovská ľadová jaskyňa – dokončenie prác z havarijného stavu zosuvu časti prístupového chodníka vrátane nových inžinierskych sietí; Belianska jaskyňa – bežná údržba, odstránenie spadnutých stromov, oprava zábradlia a prístreškov na posypový materiál; Harmanecká jaskyňa – dokončenie opravy prístupového chodníka a zábradlia, odstránenie spadnutých stromov; Dobšinská ľadová jaskyňa – oprava chodníka a zábradlia po zimnom období; Jasovská jaskyňa – oprava chodníka a zábradlia po zimnom období.

Zabezpečenie technologickej časti úpravy vody vo vodojeme pri vstupnom areáli Demänovskej jaskyne slobody – riešenie problémov s pitnou a úžitkovou vodou. Rozhodnutie k vodoprávnemu konaniu na montáž technológie úpravne vody bolo vydané v decembri 2005. Zabezpečili sa nákup zariadenia technológie úpravne vody, jej montáž sa uskutoční v I. polroku 2006.

Oprava prehliadkových chodníkov a zábradlia v sprístupnených jaskyniach na základe preventívnych prehliadok: Jasovská jaskyňa – oprava a dobudovanie zábran proti vstupu osôb do jej nesprístupnených častí; jaskyňa Driny – v Objavnom komíne sa vymenili skorodované rebríky za antikorošné; jaskyňa Domica – oprava zábradlia vo vstupnom tuneli.

Oprava komunikačných systémov v sprístupnených jaskyniach pre zvýšenie bezpečnosti a inštalácia zabezpečovacích systémov vstupných areálov a vchodov do jaskýň – I. etapa. Komunikačné systémy sa zaviedli do praxe, zabezpečili sa vstupné areály jednotlivých prevádzok sprístupnených jaskýň, inštaloval sa centrálny pult v Liptovskom Mikuláši. Finalizácia prác (II. etapa) sa plánuje do 14. 5. 2006.

Spracovanie projektovej dokumentácie rekonštrukcie ochranných protipovodňových objektov a zariadení v povodí NPP jaskyňa Domica (poldre, odvodňovacie kanály, sedimentačné nádrže). Na základe geodetického zamerania súčasného stavu územia sa vyhotovila dokumentácia pre územné rozhodnutie. Pred stavebným konaním treba vyjasniť a doriešiť komplikované majetkové vzťahy k pozemkom.

Spracovanie architektonickej štúdie na úpravu interiéru a exteriéru NPP Prepoštská jaskyňa ako náučnej lokality. Spracovaná architektonická štúdia rieši vytvorenie náučnej expozície sídliska mousterienskej kultúry paleolitu s maketami pračloveka a ich nástrojov na základe nálezov z tejto jaskyne. Ochranu lokality zabezpečia drevené palisády, ktoré budú znázorňovať ohraničenie obydlija pračloveka a súčasne budú slúžiť na ochranu expozície. Náučné panely budú návštevníkov informovať o archeologických hodnotách lokality a o spôsobe vzniku jaskyne travertinovým konštruktívnym vodopádom.

4.6. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

Dobudovanie informačného centra vo vstupnom areáli NPP jaskyňa Domica – drevený prístrešok s lavičkami a prístupovými schodmi, reprezentatívne geologické vzorky, vydláždenie prístupových ciest, trávniky a vstupná brána náučného chodníka, ukážková archeologická sonda pri Sieni jedenástych plameňov, v Sieni terás sa inštalovala maketa pravekého človeka s ohniskom, tkáčskym stavom a hrnčiarskou pecou s napodobneninami vypálených hrncov a polotovarov, v Sieni mystérií sa umiestnil prehrávač na prezentáciu krátkeho výjavu pravekého človeka, výroba náučných filmov o vývoji podzemných krasových javov, pravekom osídlení jaskyne a histórii objavu jaskyne Domica. Slávnostné otvorenie dňa 25. 10. 2005 za účasti ministrov životného prostredia Slovenskej republiky a Maďarskej republiky.

Datovanie kostrových pozostatkov rádiokarbónovou metódou ^{14}C , inštalácia exponátov jaskynného medveďa (socha v životnej veľkosti, kostra) a náučného panela v NPP Važecká jaskyňa pre jej návštevníkov.

Výroba náučného filmu o ochrane jaskýň a speleologickej strážnej službe na účely environmentálnej výchovy.

Náučné chodníky k sprístupneným jaskyniam – pravidelná údržba. Zabezpečila sa oprava panelov na náučnom chodníku pri Dobšinskej ľadovej jaskyni a náter drevených konštrukcií na náučnom chodníku pri Harmaneckej jaskyni.

Organizácia 10. odborného seminára pre pracovníkov sprístupnených jaskýň. Uskutočnil sa v dňoch 7. – 9. 3. 2005 v Liptovskom Jáne v rekreačnom zariadení MV SR Bystrá. Program seminára pozostával zo zdravotníckeho školenia zameraného na poskytovanie prvej pomoci vo vzťahu k možným úrazom pri jaskyniarskej činnosti vrátane prevádzok sprístupnených jaskýň, školenia vo vzťahu k Bezpečnostnému predpisu SBÚ č. 3000/1975 pre jaskyne, prednášok o ochrane jaskynnej fauny, ako aj z viacerých príspevkov týkajúcich sa problematiky ochrany jaskýň. Súčasťou programu bola exkurzia do Stanišovskej jaskyne.

Organizácia slávnostného zhromaždenia k 10. výročiu zapísania jaskýň Slovenského krasu do svetového prírodného dedičstva 25. 10. 2005 v jaskyni Domica za účasti ministrov životného prostredia Slovenskej republiky a Maďarska. Jeho súčasťou bolo otvorenie environmentálnej náučnej expozície vo vstupnom areáli jaskyne a náučného chodníka, ako aj prezentácia obrazovej knižnej publikácie o jaskyniach svetového dedičstva na Slovensku.

4.7. EDIČNÁ ČINNOSŤ

- Zostavenie a vydanie časopisu *Aragonit*, číslo 10.
- Zostavenie a vydanie zborníka Slovenský kras, ročník 43 – v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva (zaradené sú štyri štúdie od odborných pracovníkov Správy slovenských jaskýň).
- Publikácia *Jaskyne svetového prírodného dedičstva na Slovensku* – vydaná pri príležitosti 10. výročia zapísania jaskýň Slovenského krasu do svetového prírodného dedičstva. Reprezentatívna plnofarebná knižná publikácia o prírodných hodnotách, archeologických a historických pamiatkách jaskýň Slovenského krasu, Ochtinskej aragonitovej jaskyne a Dobšinskej ľadovej jaskyne.
- Zostavenie a vydanie prezentačnej obrazovej publikácie *Čarovný svet jaskýň* – jaskyne v Slovenskej republike zaradené do svetového prírodného dedičstva.

- Vydanie publikácie *Kras a jaskyne Slovenského raja* – podáva množstvo nových poznatkov o genéze krasu a jaskýň v NP Slovenský raj, aktualizovaný súpis jaskýň a ich prírodných hodnôt dôležitých z hľadiska potrieb ochrany prírody.
- Prezentačná skladačka *Domica – Baradla, Ramsarská lokalita* (anglická verzia), vydaná v spolupráci so Správou NP Aggtelek v Maďarsku.

4.8. ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

Zabezpečenie činností vyplývajúcich z členstva organizácie v Medzinárodnej asociácii sprístupnených jaskýň (ISCA) a členstva Slovenska v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS).

Spolupráca a koordinácia činností s Agentúrou ochrany prírody a krajiny Českej republiky a Správou NP Aggtelek v Maďarsku pri zabezpečovaní ochrany, prevádzky, environmentálnej výchovy a prezentácie jaskýň. V spolupráci so Správou NP Aggtelek sa sledovala kvality vody jaskynného systému Domica-Baradla, pripravoval sa test hydrologickej spojitosti jaskyne Vass Imre a Milada, vydala sa skladačka o ramsarskej lokalite Domica-Baradla. Zamestnanci organizácie sa zúčastňovali zasadnutí slovensko-maďarskej pracovnej skupiny pre ochranu prírody a krajiny. V apríli 2004 sa v Prahe uskutočnilo rokovanie s vedením Agentúry ochrany prírody a krajiny Českej republiky o vzájomnej spolupráci na najbližšie roky (prevádzka a propagácia sprístupnených jaskýň, spoločná prezentácia na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu, environmentálny monitoring jaskýň a iné), v máji 2005 sa uskutočnila študijná cesta do Bozkovských dolomitových jaskýň a pseudokrasových jaskýň v CHKO Český raj. V auguste 2005 sa uskutočnila pracovná návšteva Bozkovských dolomitových jaskýň vybranými zamestnancami úseku prevádzky jaskýň a marketingu za účelom praktickej výmeny skúsenosti z oblasti prevádzkovania jaskýň a problematiky rizikových pracovísk.

Prezentácii činnosti Správy slovenských jaskýň na 14. medzinárodnom kongrese Medzinárodnej speleologickej únie (UIS) v Aténach – dva referáty a jeden poster, účasť na zasadnutiach odborných komisií, prehliadka niekoľkých významných jaskýň a krasových lokalít Grécka, vrátane piatich sprístupnených jaskýň.

V rámci medzinárodnej spolupráce sa v máji 2005 uskutočnila návšteva generálneho manažéra *Jenolan Caves Reserve Trust* (A. Fletcher) a manažéra *Wombeyan Caves* (M. Chalker) z Austrálie, ako aj viceprezidenta *Crystal Caves* (D. Summers) z Bermúd na Slovensku s cieľom výmeny praktických skúsenosti pri ochrane, monitoringu, prevádzke a prezentácii jaskýň. V septembri 2005 sme prijali hlavných predstaviteľov Austrálskej asociácie manažmentu jaskýň a krasu ACKMA (S. Bourne, K. Henderson, A. Spate) a generálneho manažéra jaskýň *Naracoorte Caves* (S. Bourne) zaradených do svetového dedičstva ako paleontologická lokalita.

Tab. 2. Prehľad finančných nákladov na jednotlivé činnosti organizácie zo štátneho rozpočtu v roku 2005

Činnosť organizácie	Finančné náklady v tis. Sk
Praktická ochrana a starostlivosť o jeskyne	2 332
Výskum a monitoring jaskýň	1 434
Dokumentácia a informačné systémy	2 235
Prevádzka, marketing a propagácia sprístupnených jaskýň	– *
Výstavba a údržba objektov a technických zariadení	1 295
Environmentálna výchova	737
Edičná činnosť	251
Zahraničná spolupráca	125
Správa majetku organizácie, vrátane ochrany, poistenia a odpisov; zabezpečenie činnosti organizačných útvarov	3 734
Spolu:	12 143

* hradené výlučne z vlastných zdrojov organizácie

Prehľad poskytovania informácií v roku 2005 podľa zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Počet sprístupnených informácií: 11 650

Forma sprístupnených informácií: 90,5 % telefonicky
9,1 % elektronicky
0,4 % písomne

Obsah sprístupnených informácií:

- informácie o poskytovaných službách návštevníkom sprístupnených jaskýň,
- štatistiky a návštevnosť sprístupnených jaskýň,
- informácie o možnostiach prenájmu a využitia jaskýň za účelom realizácie kultúrnych a spoločenských aktivít,
- odborné informácie o krase a jaskyniach a ich ochrane pre potreby študentov.

5. ROZPOČET ORGANIZÁCIE

Správa slovenských jaskýň je príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je Ministerstvo životného prostredia SR. Hospodári s rozpočtovými prostriedkami (z rozpočtu ministerstva) a s prostriedkami získanými najmä z činnosti vykonávanej na úseku prevádzky sprístupnených jaskýň a poskytovania služieb pre ich návštevníkov v rozsahu svojej pôsobnosti (podľa čl. 2 ods. 5 štatútu).

Svoju hlavnú činnosť zameranú najmä na ochranu, praktickú starostlivosť a správu jaskýň ako štátneho vlastníctva financuje z pridelenej dotácie zo štátneho rozpočtu. Prostriedky na prevádzku sprístupnených jaskýň, údržbu a budovanie ich vstupných areálov i technickej infraštruktúry v podzemí, ako aj na iné doplnkové služby pre návštevníkov jaskýň zabezpečuje aj podnikateľskou činnosťou schválenou zriaďovateľom, t. j. bez väčších finančných nárokov na štátny rozpočet. Vzhľadom na zvyšovanie finančnej náročnosti úloh týkajúcich sa ochrany a praktickej starostlivosti o jeskyne a skutočnosť, že výška dotácie zo štátneho rozpočtu sa v posledných rokoch nenavýšuje, sa tieto prostriedky získané z podnikateľskej činnosti čoraz viac používajú aj na plnenie týchto úloh.

Z hľadiska zachovania a udržiavania prírodného, technického a bezpečného stavu sprístupnených jaskýň treba vhodne prerozdeľovať finančné prostriedky získané vlastnou

činnosťou, aby sa zabezpečovalo komplexná starostlivosť (prevádzka, technická infraštruktúra, monitoring, výskum, dokumentácia, prezentácia a propagácia a pod.) o všetky, nie iba najviac navštevované jaskyne – národné prírodné pamiatky.

Spôsobu financovania organizácie, že jej činnosti sú kryté nielen zo štátneho rozpočtu, ale aj z prostriedkov získaných z podnikateľskej činnosti, zodpovedá aj percentuálne rozdelenie nákladových a výnosových položiek v účtovníctve. Účtuje sa podľa vnútropodnikovej smernice na členenie nákladov a výnosov, ktorú schválil nadriadený štátny orgán. Výsledkom sú účtovné ukazovatele, ktoré sa členia na hlavnú činnosť a podnikateľskú činnosť.

Tab. 3. Účtovné ukazovatele za hlavnú činnosť organizácie

Výnosy z hlavnej činnosti	r. 2005	v tis. Sk
1. Prevádzkové dotácie (schválený rozpočet od Ministerstva životného prostredia SR)		9 143
2. Výnosy z predaja služieb (výnosy z prenájmu budov podľa zmlúv a nesprístup. jaskýň)		60
3. Ostatné výnosy (v tom úhrady za poisťné udalosti, z predaja kníh, majetku)		115
VÝNOSY SPOLU		9 318
Náklady na hlavnú činnosť	r. 2005	v tis. Sk
1. Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovaných dodávok (v tom pohonné hmoty, elektromateriál, drobný hmotný majetok, ochranné pomôcky, elektrická energia, voda, plyn, knihy a tlač, kancelárske potreby, propagačný materiál)		1 891
2. Služby (v tom náklady na opravy a údržbu, cestovné, reprezentačné, telefóny, propagačné služby, školenia, nájmy, software)		8 143
3. Osobné náklady (v tom mzdové náklady, ostatné osobné náklady, odvody do poisťovní, sociálny fond)		6 413
4. Iné náklady (v tom ostatné dane a poplatky, pokuty a penále, odpisy investičného majetku, manká a škody, poistenie majetku, poplatky finančného styku)		4 070
NÁKLADY SPOLU		20 517
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK		-11 199

Za sledované obdobie hlavná činnosť vykázala stratu. Podľa zákona o rozpočtových pravidlách sa strata z hlavnej činnosti v plnej výške hradí zo zisku z podnikateľskej činnosti. Z rozpočtu zriaďovateľa vo výške 9 143 tis. Sk sa financovali hlavné úlohy úseku ochrany jaskýň, ako aj mzdy zamestnancov tohto úseku. Náklady nad rámec rozpočtu sa financovali zo zisku z podnikateľskej činnosti.

Tab. 4. Účtovné ukazovatele za podnikateľskú činnosť

Výnosy z podnikateľskej činnosti	r. 2005	v tis. Sk
1. Tržby za poskytnuté služby		64 411
(v tom služby za vstupné, foto-video, speleoterapiu, zmenárenskú službu, poplatky za parkovanie)		
2. Tržby za predaj obchodného tovaru		6 945
(predaj suvenírov, máp, kníh, pohľadníc, bufetový predaj – malé občerstvenie)		
3. Ostatné výnosy		1 127
(v tom výnosy za úhrady z poisťných udalostí, kurzové zisky, nájmy, predaj materiálu, zákonné rezervy)		
VÝNOSY SPOLU		72 483
Náklady na podnikateľskú činnosť	r. 2005	v tis. Sk
1. Spotreba materiálu, energie a ostatných neskladovaných dodávok		9 385
(v tom pohonné hmoty, elektromateriál, drobný hmotný majetok, ochranné pomôcky, elektrická energia, voda, knihy tlač, propagačný materiál, náklady na spoje, predaný tovar)		
2. Služby		13 581
(v tom náklady na opravu a údržbu jaskýň a areálov, cestovné, reprezentačné, propagačné služby, školenia, nájmy, software)		
3. Osobné náklady		23 467
(v tom mzdové náklady, ostatné osobné náklady, odvody do poisťovní, sociálny fond)		
4. Iné náklady		7 654
(v tom dane a poplatky, pokuty a penále, odpisy investičného majetku, manká a škody, poistenie majetku, poplatky finančného styku, náklady na predaný tovar)		
NÁKLADY SPOLU		54 087
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK		18 396
19 % daň z príjmu zo základu 18 396 tis. Sk		3 495
Hospodársky výsledok po zdanení		14 901
Čistý zisk po odpočítaní straty z hlavnej činnosti /-11 199 tis. Sk/		3 702

Čistý zisk je predmetom delenia:

a) povinný prídel do sociálneho fondu,

b) prídela do rezervného fondu.

Prostriedky z rezervného fondu sa používajú hlavne na investície, t. j. na modernizáciu a rekonštrukciu vstupných areálov, sociálnych zariadení, ozvučovacích systémov v jaskyniach a na ďalšie finančne náročnejšie investičné akcie.

Správa slovenských jaskýň vo vykazovanom období dostala dotáciu na kapitálové výdavky zo štátneho rozpočtu vo výške 3 000 tis. Sk na tieto akcie:

– hydrologický a hydrochemický monitoring v NPP jaskyňa Domica a Gombasecká jaskyňa	200 tis. Sk
– integrovaný informačný systém organizácie	1 600 tis. Sk
– zabezpečenie technologickej časti úpravy vody vo vodojeme pri Demänovskej jaskyni slobody	1 000 tis. Sk
– spracovanie projektovej dokumentácie rekonštrukcie ochranných protipovodňových objektov a zariadení v povodí NPP jaskyňa Domica	200 tis. Sk
S p o l u :	3 000 tis. Sk

Tab. 5. Odvod finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu

Dane za rok 2005	v tis. Sk
a) daň z pridanej hodnoty za podnikateľskú činnosť	9 091
b) preddavky na daň z príjmov za rok 2005	3 171
c) daň z príjmov za zdaňovacie obdobie roku 2005 – doplatok podľa podaného daňového priznania k 31. 3. 2006	465
S P O L U :	12 762

Údaje uvedené v tabuľkách sú prevzaté z *Výkazu ziskov a strát* zostaveného k 31. 12. 2005. Každoročne sa predkladá Ministerstvu životného prostredia SR a Ministerstvu financií SR. Údaje o zaplatených daniach sú prevzaté z daňových priznaní k DPH za rok 2005 a Hlavnej knihy zostavenej k 31. 12. 2005. Doplatok dane z príjmu vo výške 465 tis. Sk je podľa daňového priznania k dani z príjmov právnických osôb za rok 2005 podaného k 31. 3. 2006.

6. PERSONÁLNE OTÁZKY

Činnosť Správy slovenských jaskýň zabezpečujú jej jednotlivé organizačné zložky: útvar riaditeľa, úsek ochrany jaskýň, úsek prevádzky jaskýň a marketingu, 12 prevádzok sprístupnených jaskýň, technicko-servisný úsek a ekonomický úsek. Organizačná štruktúra tvorí prílohu č. 1.

Počet stálych zamestnancov sa v roku 2005 zmenil oproti minulému roku len minimálne. Z úseku ochrany jaskýň odišiel jeden zamestnanec z funkcie koordinátor speleologickej strážnej služby a na jeho miesto bol prijatý nový zamestnanec. Z súlade s potrebou dobudovania tohto úseku boli prijatí dvaja zamestnanci geológ/geomorfológ a biospeleológ praktickej ochrany jaskýň. Do úseku prevádzky jaskýň a marketingu boli prijatí traja stáli zamestnanci do funkcie referent marketingovej činnosti, správca jaskyne a sprievodca. V období turistickej sezóny, najmä v letných mesiacoch počas vysokej návštevnosti, sa na prevádzky jaskýň prijímali sezónni zamestnanci do funkcie sprievodca

a predavač v bufete. Títo zamestnanci boli prijímaní na dobu určitú, na obdobie podľa potrieb jednotlivých prevádzok jaskýň.

Tab. 6. Stav zamestnancov v roku 2005

Priemerný evidenčný počet zamestnancov	
prepočítaný	vo fyzických osobách
107	104

Obsadzovanie pracovných miest v roku 2005 stálymi zamestnancami prebiehalo v súlade s organizačným poriadkom organizácie. Zamestnanci sa prijímali na neobsadené alebo uvoľnené pracovné miesta. Organizácia nezamestnávala žiadneho zamestnanca so zníženou pracovnou schopnosťou.

Tab. 7. Počet zamestnancov podľa organizačných útvarov k 31. 12. 2005

Organizačný útvar	Počet zamestnancov	
	Spolu	z toho ženy
Útvar riaditeľa	5	4
Úsek ochrany jaskýň	12	3
Úsek prevádzky jaskýň a marketingu	45	17
Technický úsek	14	4
Ekonomický úsek	6	6

Tab. 8. Veková štruktúra zamestnancov k 31. 12. 2005

Vek	Počet
do 20 rokov	0
21 – 30 rokov	12
31 – 40 rokov	26
41 – 50 rokov	30
51 – 60 rokov	13
nad 60 rokov	1

Tab. 9. Vzdelanostná štruktúra zamestnancov k 31. 12. 2005

Stupeň vzdelania	Počet
Základné	2
stredné odborné	8
úplné stredné všeobecné	4
úplné stredné odborné	45
vysokoškolské	22
vedecká výchova	1

V oblasti sociálnej politiky organizácia, tak ako v minulých rokoch, prispievala zamestnancom z prostriedkov sociálneho fondu na stravné a na úhradu výdavkov na dopravu do a zo zamestnania, poskytovala aj bezúročné pôžičky.

K zlepšeniu pracovných podmienok zamestnancov prispel novovybudovaný vstupný areál v Harmaneckej jaskyni, ako aj novozriadené predajné oddelenie v areáli Belianskej jaskyne (skvalitnenie pracovných podmienok pre zamestnancov prevádzok týchto jaskýň). Priebežne sa podľa potreby vylepšujú aj pracovné podmienky zamestnancov na prevádzkach ostatných prístupných jaskýň. V sídle organizácie v Liptovskom Mikuláši sa rozšírili kancelárske priestory pre novoprijatých zamestnancov v úseku ochrany jaskýň a úseku prevádzky jaskýň a marketingu.

V roku 2005 sa zamestnanci zúčastnili viacerých školení a preškolení zameraných na prehĺbovanie vedomostí súvisiacich s výkonom funkcie a vyplývajúcich z platnej legislatívy.

Tab. 10. Prehľad školení v roku 2005

Názov školenia	Počet školení	Spolu účastníkov
Zákon o zdravotnom poistení	1	1
PC – WORD, EXCEL	2	9
PC – ACROBAT	1	5
Účtovníctvo príspevkových organizácií	1	2
Pracovné právo, ochrana os. údajov	2	1
Daň z pridanej hodnoty	3	2
Štátna pokladnica	3	4
Majetok	2	2
Práca vo výškach	2	6
Kuriči	1	2
Banská činnosť	1	1
Spôsobilosť v elektrotechnike	2	1
Daň z príjmov	5	2
Stavebný zákon	1	2
Obsluha motorových píl	1	4
Vodiči referentských vozidiel	1	42

7. CIELE A PREHĽAD ICH PLNENIA

Správa slovenských jaskýň ako odborná organizácia ochrany prírody v rezorte Ministerstva životného prostredia SR plní vo vzťahu k zriaďovateľovi a verejnosti tieto hlavné ciele:

zabezpečuje dôslednú ochranu a praktickú starostlivosť o prírodné pamiatky a národné prírodné pamiatky – jaskyne a ich geosystémy na základe výsledkov aplikovaného výskumu a monitoringu ich prírodného prostredia (vrátane jaskýň zaradených do svetového oprírodného dedičstva UNESCO), praktickými opatreniami i environmentálnou výchovou sa snaží vytvoriť preventívne opatrenia voči negatívnym antropogénnym zásahom v jaskyniach, v prípade potreby v spolupráci s orgánmi štátnej správy rieši nežiaduce situácie a podľa možností odstraňuje a revitalizuje negatívne antropogénne prejavy v jaskyniach,

zabezpečuje správu jaskýň ako vlastníctva štátu,

využíva a prezentuje prístupné jaskyne ako náučné lokality pre širokú domácu i zahraničnú verejnosť v súlade s cieľmi štátnej environmentálnej politiky, spolu so zdravotníckymi zariadeniami realizuje liečebné pobyty najmä pre deti s broncho- a astmatickými chorobami.

Na základe niekoľkoročnej výchovy a nadobúdania viacročnej praxe vlastných odborníkov v prepojení na širšiu medzinárodnú spoluprácu možno konštatovať, že výsledky činnosti organizácie dosahujú uspokojivú úroveň ochrany, výskumu, monitoringu, dokumentácie a starostlivosti o jaskyne, ako aj prevádzky, marketingu a propagácie sprístupnených jaskýň. Výsledky týchto činností možno zrovnávať s vyspelými jaskyniarskymi krajinami sveta.

Návštevnosť sprístupnených jaskýň v roku 2005 dosiahla takmer 685-tisíc osôb. Vzhľadom na rok 2004 sa návštevnosť jaskýň zvýšila o 36 988 osôb, k čomu prispelo najmä otvorenie Harmaneckej jaskyne po výstavbe jej vstupného areálu. Na základe analýz a odborných posudkov má každá jaskyňa stanovenú únosnosť a limity návštevnosti tak, aby nedochádzalo k trvalejším speleoklimatickým a iným environmentálnym zmenám, ktoré by mohli následne spôsobiť narušenie, prípadne až postupnú deštrukciu sintrovej a aragonitovej výplne alebo ostatných prírodných zložiek jaskynného prostredia. V súčasnosti žiadna zo sprístupnených jaskýň nemá prekročený limit únosného zaťaženia. Iba návštevnosti Ochtinskej aragonitovej jaskyne, Dobšinskej ľadovej jaskyne, Demänovskej ľadovej jaskyne a Demänovskej jaskyne slobody v letných mesiacoch júl a august sa do značnej miery približujú uvedeným limitom.

Pri realizácii speleoterapie a ozdravovacích speleoklimatických pobytov vo vybraných sprístupnených jaskyniach organizácia spolupracuje so zdravotníckymi organizáciami, ktoré majú akreditáciu na tieto liečebné metódy. V minulých rokoch sa liečebné pobyty v jaskyniach vykonávali bez závažnejších problémov. Organizácia zabezpečila všetky podmienky nevyhnutné na bezpečný pobyt frekventantov liečby v podzemí.

8. HODNOTENIE A ANALÝZA VÝVOJA ORGANIZÁCIE V ROKU 2005

Ako vyplýva zo štatútu organizácie, Správa slovenských jaskýň plní celospoločenské úlohy v súlade so záujmami štátnej ochrany prírody v nadväznosti na zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. V zmysle strategických cieľov organizácie i vyhodnotenia plánu hlavných úloh sa úlohy v roku 2005 splnili (správu o splnení Plánu hlavných úloh na rok 2005 schválilo Ministerstvom životného prostredia SR vo februári 2006). Na základe periodického hodnotenia výskumu Správa slovenských jaskýň vo februári 2005 obdržala osvedčenie ministra školstva SR o spôsobilosti vykonávať výskumné a vývojové činnosti v celom rozsahu zamerania úseku ochrany jaskýň.

Rozvoj odborných činností, ochrany a praktickej starostlivosti sa od polovice 90. rokov minulého storočia postupne rozvinul do roviny zabezpečovania výskumu a monitoringu jaskýň, ako aj praktickej aplikácie dosiahnutých výsledkov podľa požiadaviek riešenia praktických úloh ochrany prírody. Nároky na činnosť organizácie sa zvýšili po rozšírení jej pôsobnosti na všetky jaskyne v Slovenskej republike od začiatku roka 2002. Podľa finančných možností sa zabezpečili najdôležitejšie z toho vyplývajúce personálne i materiálne potreby rozvoja organizácie. V roku 2005 sa obsadili tri nové funkčné miesta v úseku ochrany jaskýň (geológ/geomorfológ a biospeleológ praktickém ochrany jaskýň) a v úseku prevádzky jaskýň a marketingu (referent marketingovém činnosti), čo súvisí s rozvojom odborných a marketingových činností organizácie. Pozitívne možno hodnotiť aj vykonané činnosti a finančné prostriedky vložené do výstavby, opráv a udržiavania prehladkových trás sprístupnených jaskýň a ich vstupných areálov, čo výrazne prispieva k skvalitňovaniu podmienok na ich prevádzku, najmä voči domácej i zahraničnej verejnosti. Takisto rozvoj informačných technológií, vrátane prevádzok sprístupnených jaskýň, sa začína pozitívne prejavovať v každodenných činnostiach organizácie – v závislosti od postupného dobudovania integrovaného informačného systému organizácie.

V posledných rokoch sa každoročne zvyšuje príjem z obchodnej činnosti na prevádzkach jaskýň, čo súvisí realizáciou marketingovej činnosti v sprístupnených jaskyniach.

V rámci prevádzok jaskýň sa počas sledovaného obdobia vyskytlo len niekoľko sťažností, ktoré sa po preskúmaní ukázali ako neopodstatnené, resp. sa vyriešili. Výsledky kontrol rôznych subjektov v posledných rokoch, najmä Daňového úradu, Najvyššieho kontrolného úradu SR a Správy finančnej kontroly Ministerstva financií SR preukázali nedostatky len formálneho charakteru a potvrdili oprávnenosť nakladania s finančnými prostriedkami na strane príjmov i výdajov.

Priaznivý hospodársky výsledok umožňuje tvorbu finančných zdrojov potrebných na investičnú činnosť, ktorá je zo štátneho rozpočtu podporovaná iba v obmedzenej miere. Na financovanie viacerých úloh sa pripravili projekty štrukturálnych fondov EÚ. Niektoré z nich sa už zrealizovali (náučné environmentálne centrum pri jaskyni Domica, čistenie priepastí Slovenského krasu, úprava vstupného areálu Gombaseckej jaskyne), iné sú v štádiu realizácie (inštalácia antikorozyneho prehliadkového chodníka v Dobšinskej ľadovej jaskyni, výmena vstupných antikorozyznych dverí do sprístupnených jaskýň, zabezpečovacie zariadenia sprístupnených jaskýň a ich prevádzok). Financovanie organizácie vo vzťahu k verejným financiám je značne úsporné.

9. HLAVNÉ SKUPINY UŽÍVATEĽOV VÝSTUPOV ORGANIZÁCIE

Na Slovensku je v súčasnosti známych vyše 5250 jaskýň – prírodných pamiatok. Najvýznamnejšie z nich sú vyhlásené za národné prírodné pamiatky. Jaskyne Slovenského krasu, ako aj Ochtinská aragonitová jaskyňa a Dobšinská ľadová jaskyňa, sú zaradené do svetového prírodného dedičstva UNESCO. V zmysle Ústavy Slovenskej republiky sú všetky jaskyne vo vlastníctve štátu. Ochranu a starostlivosť o tieto významné prírodné fenomény garantuje a vykonáva štát, čo realizuje a zabezpečuje Správa slovenských jaskýň ako špecializovaná odborná organizácia ochrany prírody zriadená Ministerstvom životného prostredia SR. Pri svojej činnosti využíva dlhoročné praktické skúsenosti získavané od vzniku Správy slovenských jaskýň v roku 1970. V rámci zabezpečovania ochrany jaskýň Správa slovenských jaskýň spracováva aj odborné stanoviská, vyjadrenia a posudky pre rozhodnutia príslušných orgánov štátnej správy týkajúce sa výskumu, prieskumu a využívania jaskýň, aktivít cestovného ruchu, ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej alebo inej činnosti v krasových územiach, resp. v okolí jaskýň a ich ochranných pásmach.

Správa slovenských jaskýň zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň – náučných lokalít. V posledných rokoch služby organizácie využije ročne 650- až 700-tisíc návštevníkov, pričom viac ako polovica z nich je zo zahraničia. Preto organizácia sa veľkou mierou podieľa na prezentácii našich prírodných krás Slovenskej republiky voči zahraničiu. Okrem sprievodného slova v jaskyni sú pre návštevníkov jaskýň na peších prístupových trasách inštalované náučné chodníky, v interiéri vstupných areálov jaskýň stále výstavy a expozície, čím návštevníci dostávajú komplexný pohľad o jaskyniach a dôvodoch ich ochrany, ako aj o prírodných hodnotách okolitých chránených územií.

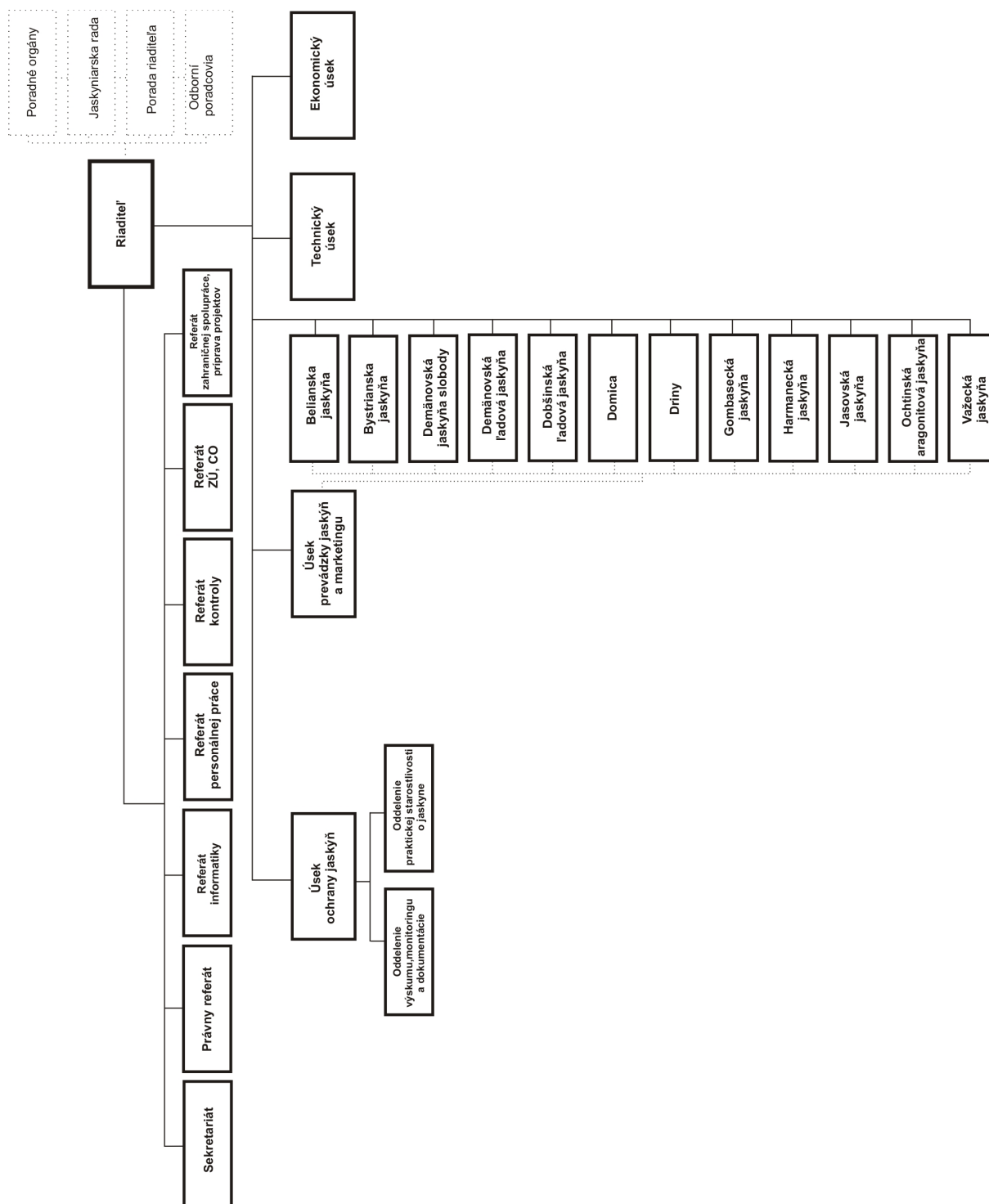
V rámci zabezpečovania ochrany jaskýň Správa slovenských jaskýň spracováva aj odborné stanoviská, vyjadrenia a posudky pre rozhodnutia príslušných orgánov štátnej správy týkajúce sa výskumu, prieskumu a využívania jaskýň, aktivít cestovného ruchu, ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej alebo inej činnosti v krasových územiach, resp. v okolí jaskýň a ich ochranných pásmach.

V rámci vedeckého výskumu a monitoringu sa činnosťou organizácie získavajú nové poznatky o geologických, geomorfologických, hydrologických, speleoklimatických a biospeleologických pomeroch v jaskyniach, ktoré výrazne prispievajú k detailnejšiemu spoznávaniu jaskýň a krasových javov na Slovensku, ako aj pri spracovávaní projektov ich ochrany a riešení ďalších praktických aplikačných úloh. Výsledky odborných činností sa pravidelne prezentujú na vedeckých konferenciách, publikované sú v zborníkoch referátov,

odbornom časopise Správy slovenských jaskýň, ako aj iných speleologických a ochranárskych periodikách doma i v zahraničí.

Výsledky odborných činností Správy slovenských jaskýň využívajú viaceré vedecké ústavy a inštitúcie, vysokoškolské i stredoškolské pracoviská, prírodovedné múzeá, organizácie štátnej ochrany prírody i dobrovoľné jaskyniarske a ochranárske združenia a organizácie. Takisto sa využívajú pri spracovávaní projektov alebo hodnotiacich posudkov k realizácii ťažobnej, stavebnej, poľnohospodárskej a inej antropogénnej činnosti, ako aj k rozvoju aktivít cestovného ruchu s cieľom trvalo udržateľného využívania krasových území a jaskýň.

Vo vybraných sprístupnených jaskyniach (Bystrianska jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Belianska jaskyňa) sa na základe medzirezortnej dohody medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR z roku 1998 realizuje vykonávanie speleoterapeutických pobytov, ktorých technickú úpravu a bezpečnosť pobytu frekventantov liečby v podzemí zabezpečuje Správa slovenských jaskýň.

Príloha č. 1. Organizačná štruktúra Správy slovenských jaskýň